

Prof. Dr. Ekrem Sarıkçıoğlu

Historia e feve

(prej fillimit deri sot)

Nga turqishtja:
Dr. Qani Nesimi

Titulli origjinal:
Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi

Botoi: Logos-A, Shkup – 2007

Parathënie

Në botimin e parë të këtij libri i kemi përfshirë si fetë e vdekura, që një kohë kanë dhënë një dritë shprese për njerëzit por që sot nuk kanë simpatizues, ashtu dhe fetë që jetojnë, e që kahëzojnë jetën e miliona njerëzve. Ndërkaq këtu, nuk i kemi përmendur teoritë pozitiviste dhe filozofike, si çështja e gjenezës së feve dhe paraqitja e ndjenjës fetare, me të cilat janë marrë shkrimet para viteve 1930, për shkak të humbjes së aktualitetit. Spekulumet në lidhje me këto teori janë diskutuar afër dy shekuj me rradhë dhe nuk kanë arritur ndonjë zhvillim të duhur shkencor; nuk kanë mundur të kalojnë nga ajo që të jenë vetëm se spekulime antifetare. Fusha ku diskutohen këto çështje s'ka dyshim se është filozofia e fesë. Në botimin e dytë të këtij libri, nuk i kemi përmendur edhe disa teori të ndërlidhura me këtë temë, të cilat hasen në shumë libra të shkruara për historinë e feve.

Gjatë ligjërimin të historisë së feve, nga pyetjet e nxënësve dhe diskutimet me të cilat jemi ballafaquar, pamë se nuk janë të pakët ata që nuk e njohin sa duhet kohën dhe vendin ku kanë jetuar pejgamberët, emrat e të cilëve përmenden në Kur'an, dhe vërejtjen se në rrjedhën historike ata nuk janë ndërlidhur me temat e historisë së feve. Për ta mbushur këtë boshllëk u munduam që t'i përmendim pejgamberët për të cilët flitet në Kur'an brenda hapësirës gjeografike dhe kohës kur ata kanë jetuar. Për ta shkurtimisht diskutuam nën titullin "Shfaqja e monoteizmit".

Për të ndihmuar lexuesin që të krijojë lidhje mes temave për të cilat flitet dhe fesë së tij, herë pas herë kemi përmendur edhe disa mendime dhe sqarime islame.

Në kapitullin "Islami", i kemi përmendur temat e besimit dhe adhurimit në Islam, duke patur parasysh diskutimet mes muslimanëve dhe feve të tjera dhe ndikimet e tyre në ta. U munduam, që madje pak, të ndriçojmë zgjidhjen e disa problemeve në mendjet e muslimanëve.

E kemi zgjeruar përmbajtjen e disa pjesëve të atyre temave, për të cilat ka patur kërkesa nga disa studentë dhe kolegë të mi. Po ashtu, krahas fraksioneve të rëndësishme historike të feve që jetojnë edhe sot, i kemi përmendur edhe rrymat fetare dhe fraksionet aktuale, të cilat veprojnë me misionë në Evropë dhe në Turqi. Kurse edhe atyre që u interesojnë fusnotat dhe literatura u munduam që t'ua tregojmë rrugën e burimeve për të fituar edhe më tepër njohuri për çështjet e diskutuara në këtë libër.

Në çdo pjesë kemi vendosur harta që tregojnë emrat historikë dhe gjeografikë të temës në fjalë.

Për përkthimin dhe kuptimin e ajeteve kuranore kemi përdorur përkthimin e Prof. Dr. Suleyman Ateşit me titull "*Kur'an-ı Kerim ve Yüce Mealî*" (Kur'ani Qerimi dhe kuptimi i lartë i Tij).¹ Kështu që kuptimet i kemi huazuar drejtpërsëdrejti dhe nuk e kemi parë të nevojshme t'i përmendim përsëri në fusnotë.

Në këtë botim të tretë që ia ofrojmë lexuesit, krahas përmirësimit të gabimeve tekstuale që na janë përvjedhur më herët, pa mos ndier nevojë për një ndryshim rrënjësor në karakterin e përgjithshëm të librit, jemi munduar që me anë të disa shtojcave t'i qartësojmë ato pjesë që na janë dukur të mbyllura.

Pasi e pamë të nevojshme që temat e librave më të rëndësishme të historisë së feve duhet të jenë të shkruara nga ekspertë, në botimin e tretë, sabiizmin dhe maniheizmin, që janë *fe gnostike* dhe *ezoterike (batini)*, ia kemi lënë Prof. Dr. Şinasi Gündüzt, fusha studimi të të cilit edhe janë. Ne e falënderojmë profesorin për mjeshtërinë që tregoi në shkrimin e tyre. Me rastin e botimit të dytë, temën "*Feja e Egjiptit*" e ka shkruar e ndjera Doc. Dr. Mürüvvet Kurhan. Për përkujtim të M. Kurhanit, e cila u nda e re nga ne, edhe në botimin e tretë temën e shkruar prej saj e lamë në të njëjtin vend. E lusim Allahun që të na mëshirojë.

Prof. Dr. Ekrem Sarıkçıoğlu, İsparta - Turqi, 2000

¹ Në përkthimin shqip të kësaj vepre kemi përdorur këtë tekst: Sherif Ahmeti, *Kur'an-i përkthim me komentim në gjuhën shqipe*, botoi Mbreti Fehd Arabia Saudite, viti 1413 h. (Shënim i përkthyesit)